

Bölüm 23

ANKSİYETE BOZUKLUKLARI VE MAJOR DEPRESİF BOZUKLUK İLE HİPERTANSİYONUN İLİŞKİSİ

Deniz ALÇI¹

GİRİŞ

Psikososyal stresin, kardiyovasküler hastalıkların gelişimindeki rolü, ve hastalığın seyrine olan etkisi uzun yıllardır araştırılmaktadır. Çeşitli psikiyatrik bozukluklar ile kardiyovasküler hastalıkların komorbiditesine ayaktan ve yatan hastalarda oldukça sık rastlanmaktadır. Olumsuz yaşam olayları gibi çevresel faktörler ya da bazı nörotransmitter sistemlerdeki işlev bozukluklarının her iki hastalık grubuna da yatkınlık oluşturduğu bilinmektedir.

Hipertansiyon, tüm dünyada oldukça sık olarak morbidite ve mortalite nedeni olan bir hastalıktır. Yapılan çalışmalar hipertansif bireylerin, normotansif bireylere göre, anksiyete bozuklukları ve major depresif bozukluk tanısı alma sıklığının daha fazla olduğunu göstermektedir. Bir diğer taraftan bakıldığında da anksiyete bozukluğu ve depresyonu olan bireylerde hipertansiyon tanısı ile daha sık karşılaşabilmektedir. Bu bozuklukların birlikte anlaşılması ve aralarındaki ilişkinin araştırılması, tedavileri için büyük bir önem arz etmektedir. Bu komorbid hastalıklardan birinin tanı ve tedavisindeki yetersizlik diğerinin de tanı ve tedavisini güçleştirmektedir.

Hipertansiyon ve Anksiyete Bozuklukları

Anksiyete hoş olmayan bir duygudur ve endişe, korku, huzursuzluk gibi kelimelerle tanımlanabilir. Kişideki genel bir sıkıntı halidir. Kişi bu duyguyu aniden kötü bir şey olacaktıymış hissi ya da nedeni belli olmayan bir korku şeklinde tanımlayabilir. Bu sıkıntı haline çoğu zaman çarpıntı, sık nefes alıp verme, terleme, titreme gibi fizyolojik belirtiler de eşlik edebilir. Başka bir tanıma göre ise anksiyete, nesnesi bilinmeyen, içsel tehditlere karşı oluşan bilinçdışı bir tepkidir (1).

¹ Uzman Doktor, Balıkesir Devlet Hastanesi Psikiyatri Kliniği, dkabadayi@yahoo.com

ve vejetatif semptomlarla ilişkili olabilir ve yine bu teori depresif hastalardaki de-
ğişken kan basıncı değerlerini de açıklayabilir.

Sonuç olarak; anksiyete bozuklukları ve major depresif bozukluk, prevalansı
yüksek ve önemli derecede yeti yitimine neden olan psikiyatrik bozukluklardır.
Sıklığı yıllar içinde gittikçe artış gösteren ve bir çok komplikasyona neden olan
hipertansiyon hastalığının bu bozukluklarla birlikteliği tanı ve tedavi süreçlerini
güçleştirmektedir. Hipertansiyon hastasına yaklaşımda; anksiyete bozuklukları ve
major depresif bozukluk başta olmak üzere psikiyatrik bozukluklar da gözden
geçirilmeli ve tanı konulması halinde tedavi süreçleri psikiyatri uzmanı ile birlikte
yürütülmelidir.

KAYNAKLAR

1. E. Bayraktar and Ö. Aydemir, "Genel tıpta anksiyete (II)," *Psychomed*, vol. 2, no. 4, pp. 134-141, 1996.
2. O. Karamustafaloğlu and H. Yumrukçal, "Depresyon ve anksiyete bozuklukları," *Ş.E.E.A.H. Tıp Bülteni*, vol. 45, no. 2, pp. 65-74, 2011.
3. B. Bandelow and S. Michaelis, "Epidemiology of anxiety disorders in the 21st century," *Dialogues Clin. Neurosci.*, vol. 17, no. 3, p. 327, 2015.
4. R. C. Kessler *et al.*, "Lifetime and 12-month prevalence of DSM-III-R psychiatric disorders in the United States: results from the National Comorbidity Survey," *Arch. Gen. Psychiatry*, vol. 51, no. 1, pp. 8-19, 1994.
5. A. P. Association, *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5®)*. American Psychiatric Pub, 2013.
6. C. Çelik and B. Özdemir, "Esansiyel hipertansiyonda psikolojik etmenler," *Psikiyatr. Güncel Yaklaşımlar*, vol. 2, no. 1, pp. 52-65, 2010.
7. S. Sengul *et al.*, "Changes in hypertension prevalence, awareness, treatment, and control rates in Turkey from 2003 to 2012," *J. Hypertens.*, vol. 34, no. 6, p. 1208, 2016.
8. Ü. Aydoğan, "Hipertansiyon hastalarında anksiyete bozukluğu," *Konuralp Tıp Derg.*, vol. 4, no. 2, pp. 1-5, 2012.
9. W. H. Organization and I. S. of H. W. Group, "2003 World Health Organization (WHO)/International Society of Hypertension (ISH) statement on management of hypertension," *J. Hypertens.*, vol. 21, no. 11, pp. 1983-1992, 2003.
10. M. S. Player and L. E. Peterson, "Anxiety disorders, hypertension, and cardiovascular risk: a review," *Int. J. Psychiatry Med.*, vol. 41, no. 4, pp. 365-377, 2011.
11. D. Sparrow, A. J. Garvey, B. Rosner, and H. E. Thomas Jr, "Factors in predicting blood pressure change," *Circulation*, vol. 65, no. 4, pp. 789-794, 1982.
12. P. E. Baer, F. H. Collins, G. G. Bourianoff, and M. F. Ketchel, "Assessing personality factors in essential hypertension with a brief self-report instrument.," *Psychosom. Med.*, 1979.
13. B. S. Jonas, P. Franks, and D. D. Ingram, "Are symptoms of anxiety and depression risk factors for hypertension? Longitudinal evidence from the National Health and Nutrition Examination Survey I Epidemiologic Follow-up Study.," *Arch. Fam. Med.*, vol. 6, no. 1, pp. 43-49, 1997.
14. J. H. Markovitz, K. A. Matthews, R. R. Wing, L. H. Kuller, and E. N. Meilahn, "Psychological, biological and health behavior predictors of blood pressure changes in middle-aged women.," *J. Hypertens.*, vol. 9, no. 5, pp. 399-406, 1991.
15. B. M. Y. Cheung *et al.*, "The relationship between hypertension and anxiety or depression in Hong Kong Chinese," *Exp. Clin. Cardiol.*, vol. 10, no. 1, p. 21, 2005.
16. D. Carroll, A. C. Phillips, C. R. Gale, and G. D. Batty, "Generalized anxiety and major depressive

- disorders, their comorbidity and hypertension in middle-aged men,” *Psychosom. Med.*, vol. 72, no. 1, pp. 16–19, 2010.
17. L. Johannessen, U. Strudsholm, L. Foldager, and P. Munk-Jørgensen, “Increased risk of hypertension in patients with bipolar disorder and patients with anxiety compared to background population and patients with schizophrenia,” *J. Affect. Disord.*, vol. 95, no. 1–3, pp. 13–17, 2006.
  18. T.-M. Wei and L. Wang, “Anxiety symptoms in patients with hypertension: a community-based study,” *Int. J. Psychiatry Med.*, vol. 36, no. 3, pp. 315–322, 2006.
  19. B. Hildrum, A. Mykletun, E. Stordal, I. Bjelland, A. A. Dahl, and J. Holmen, “Association of low blood pressure with anxiety and depression: the Nord-Trøndelag Health Study,” *J. Epidemiol. Community Heal.*, vol. 61, no. 1, pp. 53–58, 2007.
  20. B. Hildrum, A. Mykletun, J. Holmen, and A. A. Dahl, “Effect of anxiety and depression on blood pressure: 11-year longitudinal population study,” *Br. J. Psychiatry*, vol. 193, no. 2, pp. 108–113, 2008.
  21. S. J. C. Davies, P. Ghahramani, P. R. Jackson, J. Hippisley-Cox, W. W. Yeo, and L. E. Ramsay, “Panic disorder, anxiety and depression in resistant hypertension—a case-control study,” *J. Hypertens.*, vol. 15, no. 10, pp. 1077–1082, 1997.
  22. S. J. C. Davies and C. Allgulander, “Anxiety and cardiovascular disease,” in *Anxiety Disorders*, vol. 29, Karger Publishers, 2013, pp. 85–97.
  23. W. Katon, “Panic disorder and somatization: review of 55 cases,” *Am. J. Med.*, vol. 77, no. 1, pp. 101–106, 1984.
  24. W. Katon, “Panic disorder: epidemiology, diagnosis, and treatment in primary care,” *J. Clin. Psychiatry*, 1986.
  25. C. C. Bell, C. J. Hildreth, E. J. Jenkins, and C. Carter, “The relationship of isolated sleep paralysis and panic disorder to hypertension,” *J. Natl. Med. Assoc.*, vol. 80, no. 3, p. 289, 1988.
  26. N. M. Kaplan, “Anxiety-induced hyperventilation: a common cause of symptoms in patients with hypertension,” *Arch. Intern. Med.*, vol. 157, no. 9, pp. 945–948, 1997.
  27. W. B. White and L. H. Baker, “Episodic hypertension secondary to panic disorder,” *Arch. Intern. Med.*, vol. 146, no. 6, pp. 1129–1130, 1986.
  28. W. B. White and L. H. Baker, “Ambulatory blood pressure monitoring in patients with panic disorder,” *Arch. Intern. Med.*, vol. 147, no. 11, pp. 1973–1975, 1987.
  29. G. P. Todd, I. G. Chadwick, W. W. Yeo, P. R. Jackson, and L. E. Ramsay, “Pressor effect of hyperventilation in healthy subjects,” *J. Hum. Hypertens.*, vol. 9, no. 2, pp. 119–122, 1995.
  30. S. J. C. Davies, P. R. Jackson, G. Lewis, S. D. Hood, D. J. Nutt, and J. P. Potokar, “Is the association of hypertension and panic disorder explained by clustering of autonomic panic symptoms in hypertensive patients?,” *J. Affect. Disord.*, vol. 111, no. 2–3, pp. 344–350, 2008.
  31. S. J. Davies, C. A. Lowry, and D. J. Nutt, “Panic and hypertension: brothers in arms through 5-HT?” Sage Publications Sage UK: London, England, 2007.
  32. S. J. C. Davies, P. R. Jackson, L. E. Ramsay, and P. Ghahramani, “Drug intolerance due to non-specific adverse effects related to psychiatric morbidity in hypertensive patients,” *Arch. Intern. Med.*, vol. 163, no. 5, pp. 592–600, 2003.
  33. K. B. Wells, J. M. Golding, and M. A. Burnam, “Chronic medical conditions in a sample of the general population with anxiety, affective, and substance use disorders,” *Am J Psychiatry*, vol. 146, no. 11, pp. 1440–1446, 1989.
  34. K. B. Wells, W. Rogers, A. Burnam, S. Greenfield, and J. E. Ware Jr, “How the medical comorbidity of depressed patients differs across health care settings: results from the Medical Outcomes Study,” *Am J Psychiatry*, vol. 148, no. 12, pp. 1688–1696, 1991.
  35. C. C. Kuhn and J. J. Schwab, “Depression and internal medicine,” *Int. J. Psychiatry Med.*, vol. 17, no. 3, pp. 269–283, 1988.
  36. T. A. Ban, W. Guy, and W. H. Wilson, “The Psychopharmacological Treatment of Depression in the Medically III Patient.” SAGE Publications Sage CA: Los Angeles, CA, 1984.
  37. K. C. Light, “Psychosocial precursors of hypertension: experimental evidence,” *Circulation*, vol. 76, no. 1 Pt 2, pp. 167–76, 1987.

38. D. Adamis and C. Ball, "Physical morbidity in elderly psychiatric inpatients: prevalence and possible relations between the major mental disorders and physical illness," *Int. J. Geriatr. Psychiatry*, vol. 15, no. 3, pp. 248–253, 2000.
39. J. G. Fiedorowicz, J. He, and K. R. Merikangas, "The association between mood and anxiety disorders with vascular diseases and risk factors in a nationally representative sample," *J. Psychosom. Res.*, vol. 70, no. 2, pp. 145–154, 2011.
40. J. G. Rabkin, E. Charles, and F. Kass, "Hypertension and DSM-III depression in psychiatric outpatients.," *Am. J. Psychiatry*, 1983.
41. Y. K. Sandström, G. Ljunggren, P. Wändell, L. Wahlström, and A. C. Carlsson, "Psychiatric comorbidities in patients with hypertension—a study of registered diagnoses 2009–2013 in the total population in Stockholm County, Sweden," *J. Hypertens.*, vol. 34, no. 3, pp. 414–420, 2016.
42. A. Z. Scalco, M. Z. Scalco, J. B. S. Azul, and F. Lotufo Neto, "Hypertension and depression," *Clinics*, vol. 60, no. 3, pp. 241–250, 2005.
43. D. S. Goldstein and C. R. Lake, "Plasma norepinephrine and epinephrine levels in essential hypertension.," in *Federation proceedings*, 1984, vol. 43, no. 1, pp. 57–61.
44. A. S. de Villiers *et al.*, "Noradrenergic function and hypothalamic-pituitary-adrenal axis activity in primary unipolar major depressive disorder," *Psychiatry Res.*, vol. 22, no. 2, pp. 127–140, 1987.
45. C. R. Lake, D. Pickar, M. G. Ziegler, S. Lipper, S. Slater, and D. L. Murphy, "High plasma norepinephrine levels in patients with major affective disorder," *Am. J. Psychiatry*, 1982.
46. R. P. Sloan, P. A. Shapiro, E. Bagiella, M. M. Myers, and J. M. Gorman, "Cardiac autonomic control buffers blood pressure variability responses to challenge: a psychophysiologic model of coronary artery disease," *Psychosom. Med.*, vol. 61, no. 1, pp. 58–68, 1999.
47. L. J. Siever and K. L. Davis, "Overview: toward a dysregulation hypothesis of depression.," *Am. J. Psychiatry*, 1985.